

ПРИКАЗИ

Др МАРКО УЛИЋЕВИЋ: ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ОСОБИНА НАЈВАЖНИЈИХ СОРТА ВИНОВЕ ЛОЗЕ ГАЈЕНИХ У СР ЦРНОЈ ГОРИ

Издање Библиотеке Архива за пољопривредне науке — Београд
стр. 108, 1966. год.

У мају ове године изашао је из штампе, у издању Библиотеке Архива за пољопривредне науке — Београд, рад: „Прилог проучавању особина најважнијих сорта винове лозе гајених у СР Црној Гори“ који претставља докторску дисертацију инж. Марка Улићевића, сарадника Завода за унапређивање пољопривреде у Титограду, коју је одбранио на Пољопривредном факултету Београдског универзитета 20. јуна 1964. године.

Овај рад по свом значају, начину обраде и обиму представља први рад ове врсте у Црној Гори не само из области виноградарства него и биљне производње уопште, а, поред тога, и један од ријетких радова у виноградарској литератури код нас. У њему су приказани резултати дугогодишњег проучавања и испитивања четири водеће сорте винове лозе у Црној Гори: вранца, кратошије, бијелог крстача и разаклије са становишта еколошких агробиолошких и неких привредно-технолошких особина. Њим је дат нов прилог познавању биологије и разради агротехнике ових сорти а такође и начину њиховог искоришћавања и ширења не само на подручју Црне Горе него и неких других наших виноградских рејона. Овим је учињен значајан допринос проучавању културе винове лозе код нас, с обзиром на то што раније ове сорте нијесу биле предмет оваквих проучавања, и поред њихових важних и донекле специфичних особина и привредно-технолошких вриједности, а што је несумњиво представљало велику празнину не само у познавању домаћег сортимента винове лозе него и у проучавању наше културне флоре уопште.

Аутор је у уводу истакао циљ и значај ових проучавања, при чему је посебно нагласио потребу проучавања биолошких и привредно-технолошких особина сорти винове лозе а такође и

утврђивање њихових основних обиљежја помоћу којих се могу идентификовати пошто у производњи постоје слични облици са различитим називима. Потом је навео важније податке из стране и домаће литературе и описао метод рада, трајање, мјесто и објекте проучавања.

Култура винове лозе у Црногорском приморју и базену Скадарског језера веома је стара а њен привредни значај је овдје велики још од давних времена. Грожђе је одвајкада служило као веома цијењен производ за исхрану, а црна вина вранца и кратошије добила су већ подуго свој познати реноме.

Природни услови за гајење винове лозе у овим рејонима изузетно су повољни. Можда ниједна друга пољопривредна култура на неким положајима и земљиштима у њима нема тако повољне услове производње као што има винова лоза. Због тога је разумљиво што друштвена заједница у новије вријеме улаже знатне напоре и средства за њено унапређивање.

Рад др Улићевића дошао је у право вријеме. Он је драгоцен прилог, боље рећи, основа упознавања морфолошких, биолошких и привредно-технолошких особина водећих домаћих сорти винове лозе у Црној Гори и представља темељ свакога разумнога даљег рада на њиховом унапређивању. Материја изложена у њему базирана је на подацима великога броја мјерења, опажања и анализа биометрички обрађених, прибираних и сређиваних читавих 10 година у свим виногорјима Црне Горе за сваку проучавану сорту посебно. Проучаване су морфолошке особине важнијих дијелова биљке и обиљежја потребна за идентификацију сваке сорте, која су, уз то, пропраћена низом успјелих фотографија и потребним бројем табеларних прегледа у којима подаци представљају средњу вриједност просјечних узорака.

Годишњем циклусу развитка винове лозе, а проучаваних сорти посебно, дато је у овом раду истакнуто мјесто. Проучаване су све значајније фазе њиховог развитка, при чему су вршена одговарајућа поређења са фазама развитка неких познатих свјетских стоних сорти. У посебним поглављима обрађена је динамика пораста ластара, оплодња и положај грозда а уз то је потребна пажња посвећена и проучавању родности ових сорти.

Од привредно-технолошких особина нарочито су проучавани механички састав и својства грожђа, при чему је испитивање садржаја шећера и киселина у грожђеном соку трајало у Ријечкој нахији 8, у околини Титограда и Приморја 9 а у Црмници читавих 10 година те представља веома драгоцене резултате за утврђивање правих привредно-технолошких вриједности ових сорти.

Такође прилог ширега значаја представљају и испитивања положаја гроздова на ластару и утврђивања елемената за израчунавање висине наслона и распореда жице за гајење појединих сорти, као и разрада метода за испитивање механичког састава прожђа, посебно отпорности бобица према гњечењу.

Посебно су обрађени називи, синоними и типови испитиваних сорти а такође поријекло, историјат и њихова географска распрострањеност.

Рад др Улићевића има несумњиво велики значај за проучавање и упознавање виноградарства у Црној Гори и представља запажен прилог виноградарске литературе уопште, па га зато топло препоручујемо не само научним радницима и пољопривредним стручњацима него и свима онима који се баве унапређивањем и развојем виноградарске производње уопште.

Инж Љубо Павићевић

ВАЈДА 3.: ЗАШТИТА ШУМА

Стр 350, лит. под. 51, сл. 34. Загреб, 1965.

Загребачко Свеучилиште у оквиру серије „Уџбеници Свеучилишта“ (Manualia Universitatis studiorum Zagrebiensis) издало је монументалну публикацију потребну како за наставу, тако и за праксу. Заштита шума спада у основне шумске дјелатности с циљем да се осигура производња дрвне масе, која кроз подуљи период често долази у опасност да буде више-мање дјеломично или потпуно уништена. За ово се шумарски стручњак солидно мора припремити. Многе и врло разнолике штете пријете шуми. Шуме треба заштитити од штетног утицаја атмосферичке загађења, пожара, штетних биљака (гљиве, бактерије) кукаца, птица, дивљачи, стоке и, нарочито, човјека.

У уводном поглављу аутор на прво мјесто ставља потребу познавања шума као фитоценозе, односно биоценозе. Шума је сложен и организован скуп биљних и животињских организама који је везан за одређене животне услове станишта. Организми који сачињавају шумску биоценозу у међусобној су динамичној равнотежи.

Нарочито је за заштиту шума потребно познавати тзв. структуру добро развијене шума биоценозе. Код нас у вертикалном смјеру се разликује у правилу сса пет слојева: 1. Е д а ф с к и с л о ј, — гдје се шумско биље укорјењује. У њему је огroman број биљних и животињских организама. Од микроорганизама значајне су скупине хумификатора, минерализатора и акумулатора. У овом слоју се акумулира и ствара хумус; 2. П р и з е м н и с л о ј — са маховинама, лишавјевима, гљивама и бројним ситним животињама. Значајне многе зељанице. Овај слој истиче се тзв. инди-

каторима (гљиве, лишаји, маховине, зељанице); 3. Слој ниског грмља, зељастог биља и подмлатка. Богат је животињама, а такође и тзв. биљкама пратилицама; 4. Слој високог грмља и нижег дрвећа. То је слој субедификатора. Слој високог дрвећа (едификатор). Овдје живе нарочито птице, неке мање животиње и инсекти.

У заштити шума нарочиту пажњу треба обратити заштити производне способности. Настојати, већ према приликама да не дође до замочваривања и јаке сухоће тла, осиромашивања тла на минералној храни; спречавања јаког закисељавања и збијености, неповољно је да се шумском тлу одузима листинац.

Врло су значајне мјере заштите шуме у борби против неповољних штетних утицаја атмосферичких нпр. високе температуре, јаких вјетрова и олуја и штетних утицаја воде (снијег, кише, лавине или усови, лед, туча, облаци и магле). Аутор за све ове случајеве наводи не само штетне посљедице него и мјере борбе. Врло су исцрпно изложени штетни утицаји шумских пожара (штете, настанак и врсте пожара, брзина пожара, узроци итд.), а нарочито је добро обрађена борба против пожара (мјере опрезности, службе запажања, спречавање итд.). Овдје долазе и штете што их изазивају муње и штете од дима и отровних плинава.

Посебна је група шумских штета што их изазивају биљке (гљиве, бактерије и вируси). За сваку групу биљних болести и врсту корова аутор наводи и мјере сузбијања.

Посебно је поглавље посвећено штетним инсектима, животињама, птицама и човјеку, тј. штетама које они проузрокују са приједлогом мјера за елиминацију, односно предупређивање евентуалних штета.

Материја је у уџбенику разнолика и огромна. Но јединство материје условљено њеном сврхом, тј. низом мјера које се изводе да је способна за продукцију. Аутор се за грађу ове књиге користио не само нашом и страном одговарајућом литературом, него и богатим властитим искуством.

Др Јосип Ковачевић